

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UPA2026/131

11.juni. 2026

Paarma Lund Kreutzmann

Imminut toquttarnermut pequtaasinnaasut suunersut, inuiaqatigiinnilu akisussaaffik qanoq inissisimansoq pillugu Inatsisartunut apeqquaqat aallaavigalugu oqallisissiatut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut)

Oqaaseqaat

Inuit Ataqatigiinniit oqallisissaq una pingaarluinnartutut isigaarput. Inuppassuuvugut inuunermi arlaatigut uunga tunngasumik attuumassuteqarsimasut, inuunerup ilaani. Nunatsinni ajornartorsiutini annersaasa ilagivaat. Oqallisissiamut siunnersuuteqartoq, Aqqalu C. jeremiassen qujanaq.

Nunatsinni ukiumut amerlavallaarujussuartit imminut toquttarput, pisullu tamaasa inuppassuarnut eqquisarpoq. Ilaqutaasunut, ikinngutaasunut aammalu inuiaqatigiinnut tamanut annertuumik aliasunermik, maqaasinermik apeqqutinillu ilaatigut akineqanngisaanartussanik kinguneqartarpoq. Taamaammattamatta akisussaaffeqarpugut, pisussaaffeqarpugut sapinngisatsinnik iliuseqassalluta, amerlanerusut inuunerminnik annaasaqqaqqinnginnissaat anguniarlugu.

Siunnersuuteqartoq isumaqatigaara ilisimasanik nutaanik ujartuiuaannassasugut. Peqatigisaanilli puigussanngilarput imminut toqunnissamut ulorianartorsiortitsisinnaasut pillugit annertuumik ilisimasaqareeratta. Nalunngilarput nakuuserneq, atornerluineq, meeqqanik sumiginnaaneq, meeqqanik atornerluineq, tarnikkut atugarliorneq, kiserliorneq ajornartorsiutillu inooqatigiinnermiittut inuit inuunerannut annertuumik sunniuteqarsinnaasut. Taamaattumik pingaarpoq ilisimasanik amerlanerusunik pissarsiniarneq iliuseqannginnermut taarsiunneqassanngimmat.

Ilumoorpoq tamatta nammineq akisussaaffeqarpugut inoqatigut qanoq pissusilersorfigisarnerigut. aamma ilumoorpoq immitsinnut iliutitsinnillu akisussaaffeqarpugut, inuk nammineq toquttoq nammineq aaliangigarisarpaa, kisianni aallaaviusinnaasut uagut akisussaqaataaffigisinnaavagut iliuseqarfagaligit.

Inuk neriutaarukkaangami amerlanertigut inummut tassunga kisimi attuumassuteqarneq ajorpoq. Inuunermi aqusaarsimasat imaluunniit aqusaakkat, inuunerup ilaatigut atugassarititai peroriartornermiippat, suliffeqarfimmiippat, aappaarinnermiippat, traumat - tarnikkut ajoqqusernerit aallaaviusinnaasarpud,

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

taamaamat isumaga naapertorlugu iliuuseqarnissamut akisussaaffik tamaniippoq. Inummiippoq nammineq, kisianni aamma inuiaqatigiinniippoq.

Inuit amerlavallaat anniaatitik kisimiillutik nammattarpaat. Ilaqtariit amerlavallaat suli nipangiussillutik, nakuuserneq, atornerluineq, imigassamik aangajaarniutinilluunniit pinngitsiuuisinnaajunnaarneq, tarnikkut atugarliornerit, tassa tamakkuupput ilaatigut nipangiussat, minnerunngitsumillu imminut toquttarneq pillugu ammasumik oqallinneq. Paasinartimik amerlasuunut killisamik qaangiineruvoq, arternarpallaarujussuardeq. Kisianni tunniutiinassanngilagut, kinguaasatsinnut ammanerinissaq arternartinik oqallissinnaanissaq neriuuteqarfigisariaqarparput.

Pingaartilittut aamma eqqaasariaqarpara ullumikkit Nunatsinni ajernartersiitit amerlasiit takisartakkagut nammineq pinngortuungillat. Inuiattut aqquasaarsimasagut, oqaluttuarisaanerput, tarnikkut ajoqqusersimanert, kinguaariinut ingerlateqqinneqarsimasit inunnut amerlasiinut suli sunniiteqartarput. Tarnikkut ajoqqusernerit suliarineqanngikkaangata pitsaangitsimik kingineqartitsisarpoq.

Naartiaanermi tarnikkut ajoqqusernerit aamma misissorneqarnikuusoq nalinngilara, taamaatimik tamakku aamma immikkut eqqumaffissaapput. Nalinngilarput inivit inersimasunngoraangamik aatsaat atigarliilerneq ajortut, meeqqat aamma atigarliertarput. Meeqqat pereriarternermi avatangiisiminni ilusilersorneqartarput. Taamaatumillu inooqatigiinnermi ajornartorsiutit aamma tarnikkut ajoqqusiisinaanerit kinguaariinut tulluuttunut ingerlaqqissinnaasarput.

Taamaamat nunatsinni ilaqtariit, minnerunngitsumik naartusortagut paarilluagassaraagut, siunissamilu inuttut atigarliernermik kingineqartitsisinnaasit minnerpaafissamiitittariaqarparput.

Isimaqanngilaq oqaluttuarisaaneq siunissatsinnik tamakkiisumik aaliangiisuusasoq, kisianni isimaqarsoraara ajernartersiiteq una, imminut toquttarneq oqallisiginerani akiorniarneranilu suna tamarmik ammaffigisariaqarigut.

Isimaqarpunga imminut toquttarnermik pinaveersaartitiniarneq tassaanaasanngitsoq inuit ajornartorsiulernermi ikiugassallit. Pinaveersaartitineq tassaasariaqarpoq pereriarterfinnik toqqissimanartinik qulakkeerinneqataanissaq, ilaqtariinnut nukittorsaaneq aammalu atugarliornerup tarnikkullu ajoqqusersimanerit kinguaariinnit kinguaariinnut ingerlaqqittarnerit unitinniarneqarnissaat.

Imigassaq eqqaangitsoorsinnaanngilara, nunatsinni ajornartorsiut annertoorujussuaq. Nalinngilarput imminut toquttartit akernganni amerlasiit imigassamik ativisimanermi imminut toquttartit. Qanittukkat katsorsaavimmit saqqimmiiffigitinnitsinni oqaluttuuneqarpugut 8-9'nik imersimatillini (genstande) eqqarsaatit nuanniitsut oqimaatsullu pilersinnissaat annertinerilertarput imminullu toqunnissamut ulorianartorsiorneq 90 procentmik annertinerilersinnaallini.

Isimaqarpunga ajornartorsiortunut ikiorsiissutit suli nukitsersarnerisariaqarigut. Suli misissuiseqartartissaasooq, kisianni ajernartersiitigut suusut nalinngilagut, isimaqarpunga nukigut amerlanerit tassaniitittariaqarigut. Oqaleqatiginnissinnaaneq

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

ajernaallisarnerisariaqarparput, sumiiffimmi saaffiginniffissamik orniguffigisinnaasamik pisariaqarpoq. oqaloqatigiineerannguaq ataaseq neriummik pilersitsisinnaavoq tamanna eqqaamaqqunaqaaq.

Akisussaaffik inummi ataasiinarminngilaq, tamatsinniippoq.